



दैनिक

लुम्बिनी

निजी क्षेत्रबाट निरन्तर प्रकाशित पहिलो राष्ट्रिय दैनिक

मुटुलाई माया गरौं ।

मुटुलाई स्वस्थ राख्न:

- नियमित व्यायाम गरौं, मोटोपन घटाऔं,
 - नुनिलो, चिल्लो र गुलियो कम खाऔं,
 - सन्तुलित आहार, फलफूल र हरियो सागसब्जी खाऔं,
 - धूम्रपान र मद्यपान नगरौं,
 - ध्यान, योग र सकारात्मक सोचमार्फत तनाव कम गरौं ।
 - पर्याप्त मात्रामा सुत्ौं,
 - सक्रिय जीवनशैली अवलम्बन गरौं,
- मुटुको नियमित परीक्षण गरौं ।



नेपाल सरकार विज्ञापन बोर्ड

वर्ष ३७ | अंक २७६ | बुटवल

२०८२ असोज २६ गते, आइतबार

नेपाल संवत

११४५ |

Sunday October 12, 2025

| पृष्ठ ४

| मूल्य रु. ६ मात्र

Lumbini

राष्ट्रपति पौडेलको स्वास्थ्यमा सुधार

बुटवल । राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलको स्वास्थ्य अवस्था सामान्य रहेको अस्पतालले जनाएको छ ।

स्वास्थ्यमा समस्या आएपछि राष्ट्रपति पौडेल शनिबार बिहान महाराजगञ्जस्थित मनमोहन कार्डियोथेरासिक भास्कुलर एन्ड ट्रान्सप्लान्ट सेन्टरमा भर्ना भएका थिए ।

अहिले उनको स्वास्थ्य परीक्षण भइरहेको अस्पतालका कार्यकारी निर्देशक प्रा.डा. रत्नमणि गजुरेलले विज्ञापितमार्फत् जानकारी गराएका छन् । 'हाल सम्माननीयज्यूको स्वास्थ्य परीक्षण भइरहेको छ,' जारी विज्ञापितमा भनिएको छ-'उहाँको स्वास्थ्य अवस्था सामान्य रहेको जानकारी गराउँछौं ।'

शनिबार बिहान जेनजी आन्दोलनका प्रतिनिधिरूसँग राष्ट्रपति कार्यालयमा वार्ता राखिएको थियो । तर, वार्ताअघि नै राष्ट्रपति पौडेल अस्वस्थ भएपछि अस्पताल लगिएको हो । जेनजीसँगको अर्को वार्ता आगामी सोमबार हुने बताइएको छ ।

जेनजी रूपन्देहीको नेतृत्व चुन्न २८ गते भेला



बुटवल । जेनजी रूपन्देही नेतृत्व समिति गठन गर्न असोज २८ गते तिलोत्तमा-१३ को बभनीमा भेला आयोजना गरिएको छ ।

जेनजी अगुवाहरू राजु श्रेष्ठ, सुरज पोखरेल र योगराज क्षेत्रीलगायतको बैठकले जेनजी रूपन्देहीको संगठन निर्माण, आगामी कार्यदिशा र संरचनासम्बन्धी विभिन्न प्रस्ताव पारित गर्दै जेनजी रूपन्देहीको आधिकारिक नेतृत्व समिति गठन गर्न औपचारिक प्रकृया सुरु गर्ने निर्णय गरेको हो ।

जेनजी रूपन्देहीको नेतृत्व समिति गठनका लागि बोलाइएको भेलामा सदस्य बन विभिन्न मापदण्ड तोकिएको छ । जसमा १८ वर्ष उमेर पुगेको रूपन्देहीवासी हुनुपर्ने, नागरिकताको मूल प्रमाणपत्र पेश गर्नुपर्ने, सामाजिक कामहरू गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने, व्यक्तिगत धारणा र दृष्टिकोण राख्नुपर्ने र औपचारिक पोशाकमा उपस्थित हुनुपर्ने मापदण्ड तय गरिएको जेन जी अगुवा सुरज पोखरेलले जानकारी दिए । भेला न्यू राइज युथ क्लबको हल तिलोत्तमा १३ बभनीमा बिहान १० बजे सुरु हुने उनले बताए । उक्त दिन गठन हुने समितिले आगामी नेतृत्व चयनसँगै नीतिगत दिशा, क्रियाकलाप संयोजन गर्ने मूल निकायका रूपमा रहनेछ ।

जेनजी विद्रोहको आह्वान : दलहरू चुनावमा जाऊ

यदि दलहरूले चुनावमा जाने म्यान्डेट अस्वीकार गरे वा परिवर्तनको बाटो रोके देश अस्थिरता र मुठभेडतर्फ धकेलिने चेतावनी दिँदै त्यसतर्फ सजग रहन जेनजी विद्रोहले अनुरोध गरेको छ ।



लुम्बिनी संवाददाता

बुटवल

जेनजी विद्रोहले सबै राजनीतिक दललाई आगामी फागुन २१ को प्रतिनिधिसभा निर्वाचनमा सक्रिय सहभागिताको लागि आह्वान गरेको छ । परिवर्तनको म्यान्डेट जनताको हातमा सुम्पिने ऐतिहासिक घडीमा सम्पूर्ण राजनीतिक दल, राजनीतिक शक्ति, नागरिक समाज, जेन-जी साथीहरू, युवा पुस्ता एवम् सम्पूर्ण नेपाली नागरिकहरूमा निर्वाचनमा लाम अफिल गरिएको छ ।

रक्षा बम, प्रदिप ज्ञवाली, युजन राजभण्डारी, मणि खनालगायतका जेनजी अभियन्ता रहेको जेनजी विद्रोहले शनिबार प्रेस विज्ञापित जारी गर्दै अपिलमा भनिएको छ-'अब आवश्यक कुरा विद्रोहको आवेग होइन । न त विद्रोहलाई गिन्थ्याउने शैली नै हो । आजको आवश्यकता यस विद्रोहको सत्यलाई संस्थागत रूप दिने विवेकको हो । इतिहासले अहिलेका राजनीतिक दलहरूलाई एउटा गम्भीर मोडमा उभ्याएको छ ।

या त जनताको विश्वास पुनःआर्जन गर्ने साहस देखाउनुहोस् । या फेरि इतिहासको परित्यक्त पानामा हराउन तयार रहनुहोस् ।'

नेपाल नयाँ युगको प्रवेशद्वारमा उभिएको विज्ञापितमा उल्लेख छ । 'अब पाखा पल्टिने होइन, मार्ग तय गर्ने समय आएको छ । यही प्रक्रिया हाम्रो लोकतान्त्रिक निरन्तरताको आधार हो । यही बाटो विद्रोहको औचित्यलाई संस्थागत बनाउने माध्यम हो । अब चुनावमा जानु राष्ट्रको साभरा राजनीतिक जिम्मेवारी हो । इतिहाससँगको हाम्रो प्रतिबद्धताको निर्णायक परीक्षा हो ।'-विज्ञापितमा भनिएको छ ।

जेनजी विद्रोहको दबाबमा तत्कालीन प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले राजीनामा दिएपछि पूर्वप्रधानन्यायाधीश सुशीला कार्की प्रधानमन्त्री बनेकी छन् । सोही म्यान्डेटले प्रतिनिधिसभा विघटन भई नयाँ निर्वाचनको मिति तोकिएको छ । त्यसैले निर्वाचन प्रक्रियामा सहभागी हुन जेनजी विद्रोहले आग्रह गरेको हो ।

निर्वाचन आयोगले मतदाता नामावली सङ्कलन र कार्यतालिका

जेन-जी विद्रोहका तर्फबाट सम्पूर्ण राजनीतिक दललाई आह्वान

यही भाद्र २३ र २४ मा भएको जेन-जी विद्रोहको एक महिना पूरा भइसकेको छ । तत्कालीन प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले राजीनामा दिएर विद्रोहकै म्यान्डेटका कलम सम्माननीय पूर्वप्रधानन्यायाधीश सुशीला कार्की नेपाल सरकारको प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त हुनुभएको छ । जेन-जी विद्रोहकै म्यान्डेट सुझाव नक्कालीन प्रतिक्रिया तथा संसत विघटन भई नयाँ प्रतिक्रिया चलाएको निर्वाचन यही फागुन २१ गते हुने गरी तोकिएको छ । निर्वाचनमा जेन-जी सहभागिता सुनिश्चित गर्नका लागि निर्वाचन आयोगले मतदाता नामावली सङ्कलन गरिरहेको छ । निर्वाचन आयोगले निर्वाचन कार्यतालिका समेत सार्वजनिक गरिसकेको छ । उक्त कार्यको स्थापन गर्दै स्वतन्त्र, निष्पक्ष र शान्तिपूर्ण निर्वाचन सम्पन्न गर्नका लागि नेपाल सरकार र निर्वाचन आयोग सजग छ भन्ने हाम्रो सुझाव छ ।

हामी बहुदलीय लोकतान्त्रिक व्यवस्थाका पक्षधर छौं । विभिन्न राजनीतिक दलहरूले निर्वाचनमार्फत् सार्वजनिक जनताबाट म्यान्डेट लिनु हाम्रो प्रणालीको सुन्दर पक्ष हो । यही नै लोकतन्त्रको आत्मा हो । तर, विफलता संघर्ष र सरकारहरूले जनताको आस्था गुमाए । परिवर्तनको आवाजका कोकका पुस्ताको आग्रहलाई बेवास्ता गरियो । संसद्मा उपस्थित नेताहरूले इच्छा आकाङ्क्षा अनुसारको विद्यमा अक्षर हुने कुनै व्यवहारिक इच्छाप्रति देखाएनन् । यही कारणले जेन-जी विद्रोह अपरिहार्य बन्यो । अहिलेको अवस्थामा नयाँ म्यान्डेटका लागि निर्वाचनमा जानु हाम्रो साझा राजनीतिक यात्राको अनिवार्य चरण हो ।

लोकतन्त्र निरन्तर सुचारु र पुनर्जीवनको प्रक्रिया हो । जनताको असन्तोष, युवापुस्ताको विद्रोह र परिवर्तनको मागलाई संस्थागत रूप दिन सबै लोकतन्त्रकै सफलता हो । त्यसैले, हामी सम्पूर्ण राजनीतिक दलहरूलाई आगामी निर्वाचनलाई प्रतिस्पर्धा र अक्षरको रूपमा लिन आग्रह गर्दछौं । जसमा विचार, बुद्धि र कार्यनिष्ठताका मापदण्डबाट जनतासमक्ष आउनुपर्नेछ । निर्वाचन जनताको निर्णायक चक्र हो । निर्वाचनबाटै पुर्ण राजनीतिक आवस्यकीता र नयाँ प्रतिबद्धताको प्रस्तुति सम्भव हुन्छ ।

जेन-जी विद्रोहले जुनै दललाई अस्वीकार गरेको होइन, जेन-जी विद्रोहले दलभित्र विचलित भइरहेको जनताको आवाज बेवास्ता गर्ने प्रवृत्तिलाई अस्वीकार गरेको हो । हामी राजनीतिक दलहरूलाई वैचारिक प्रतिस्पर्धा र जनसिन्धुका प्रतिस्पर्धीको बाटोमा फर्किन आग्रह गर्दछौं । निर्वाचन केवल सत्ता हस्तान्तरणको प्रक्रिया होइन । राजनीतिक दलका लागि यो नयाँ पुस्तालाई सम्झौता गर्ने अवसर हो । जनताको विश्वास पुनः प्राप्त गर्ने माध्यम हो । साथै, देशको राजनीतिक दिशा पुनर्संरचना गर्ने क्षण पनि हो ।

सार्वजनिक गरिसकेको अवस्थामा जेनजीले स्वतन्त्र र शान्तिपूर्ण निर्वाचनका लागि सरकार र आयोगमाथि भरोसा राख्दै दलहरूलाई जनताको म्यान्डेटअनुसार चुनावमा भाग लिन चुनौती दिएको छ ।

विगतमा संसद् र सरकारले जनताको विश्वास गुमाएको, युवा पुस्ताको परिवर्तनको माग बेवास्ता गरेको भन्दै विद्रोहले यस्ता प्रवृत्तिलाई खारेज गरेको ठहर गरेको छ ।

'हामी कुनै दलविरुद्ध होइनौं, जनताको आवाज दबाउने प्रवृत्तिविरुद्ध लड्छौं ।'- जेनजीको विद्रोहको विज्ञापितमा उल्लेख छ ।

दलहरूलाई वैचारिक प्रतिस्पर्धा र जनसेवामा फर्कन आग्रह गर्दै निर्वाचनलाई जनताको विश्वास जित्ने अवसरका रूपमा लिन भनिएको छ ।

यदि दलहरूले चुनावमा जाने म्यान्डेट अस्वीकार गरे वा परिवर्तनको बाटो रोके देश अस्थिरता र मुठभेडतर्फ धकेलिने चेतावनी दिँदै त्यसतर्फ सजग रहन जेनजी विद्रोहले अनुरोध गरेको छ ।

युवामैत्री कांग्रेस बनाउन माग गर्दै पार्टी कार्यालयमा धर्ना



बुटवल । नेपाली कांग्रेसको विद्यार्थी संगठन नेपाल विद्यार्थी संघले युवामैत्री कांग्रेस निर्माण गर्न माग गर्दै पार्टी कार्यालयमा धर्ना दिएका छन् ।

शनिबार बिहान पार्टी केन्द्रीय कार्यालय सानेपामा नेविसंघका केही सदस्यहरूले युवामैत्री कांग्रेसको माग गर्दै धर्ना दिएका हुन् ।

उनीहरूले पार्टी एकता आजको आवश्यकता, हरेक पदमा ४० प्रतिशत युवा सुनिश्चित गर, परिमार्जन बिनाको महाधिवेशन अमान्य, नेपाली कांग्रेसको विधान परिवर्तन गर, युवालाई क्रियाशिल विधान संशोधन अनि मात्र अधिवेशन, कि सरकार कि पार्टी, एक व्यक्ति एक पदलगायतका प्लेकार्ड बोकेर प्रदर्शन गरेका हुन् ।

धर्ना कार्यक्रममा बोल्दै नेपाल विद्यार्थी संघका केन्द्रीय सदस्य आकाश उप्रेतीले पार्टी कार्यालयमा युवा उमेर समूहका व्यक्तिहरूले पदाधिकारी र कार्य सम्पादन बैठकको पूर्वसन्ध्यामा पार्टीले लिने दिशा र युवाको भूमिकाबाट पार्टीसम्म आफूहरूको धारणा

पुगेस् भनेर धर्ना दिएको बताए ।

पार्टीमा युवाहरूको क्रियाशिल सदस्यहरूको संख्या ३० प्रतिशतसम्म पुर्‍याउनुपर्ने माग उनले गरे । युवामैत्री, चलायमा युवा संगठनका लागि विधान संशोधन अनिवार्य रहेको उनीहरूको भनाइ छ ।

सबै तहका निर्वाचनहरूमा कमिभ्या ४० प्रतिशत युवाहरूलाई पार्टीको आधिकारिक रूपमा अघि बढाउनुपर्ने व्यवस्था विधानमै उल्लेख गर्नुपर्ने माग राखेका छन् ।

जेनजी आन्दोलनपश्चात् नेपाली कांग्रेसले आम युवाको विचारलाई पार्टी संगठनमा अटाउने, आम युवाको लागि कांग्रेस खुला छ भन्ने सन्देश दिन सक्नुपर्ने पनि उनले बताए । विधानमा व्यवस्था भएका सबै तहका प्रतिनिधिमूलक पदहरू, सबै तहका समिति, संसदीय समिति, पार्टीकोविभागमा अनिवार्य रूपमा ४० प्रतिशत युवाको प्रतिनिधित्व सुनिश्चित हुनेगरी विधान संशोधन गर्नुपर्ने माग पनि राखेका छन् ।

केन्द्रीय समिति तत्काल विघटन गर : शशांक



बुटवल । नेपाली कांग्रेसका नेता डा. शशांक कोइरालाले केन्द्रीय कार्य समिति तत्काल विघटन गर्न पार्टी सभापति शेरबहादुर देउवालालाई आग्रह गरेका छन् ।

शनिबार पार्टी मुख्यालय सानेपामा सञ्चारकर्मीहरूले राखेका जिज्ञासाको जवाफ दिने क्रममा उनले सभापति देउवालालाई कार्यबाहक सभापतिको जिम्मेवारी तोक्न पनि सुझाव दिए ।

नेता कोइरालाले आगामी मंसिरमा पार्टीको नियमित महाधिवेशन गर्नुपर्ने भएकाले देउवाले कार्यवाहक सभापतिको जिम्मेवारी अरुलाई दिएर महाधिवेशनको मिति तय गर्ने वातावरण बनाउनुपर्ने बताए । मंसिरसम्ममा पार्टीको नियमित महाधिवेशनको मिति तय हुने विश्वास समेत व्यक्त गरे ।

'विशेष महाधिवेशन होइन कि नियमित महाधिवेशन गर्नुपर्छ । मैले शेरबहादुरजीलाई भने- यो मेरो व्यक्तिगत विचार हो । मैले उहाँलाई के भने भने तपाईं विघटन गर्नुस्,' उनले भने-'एक जनालाई कार्यबाहक सभापति दिनुस् । उनले गठन गर्दछन् । र उनले मिति तय गर्दछन् । मलाई लाम्दछ-मंसिरसम्ममा मिति तय होला भन्ने मेरो भावना हो ।'

OMODA | JAECCO

JAECCO J5

461KM RANGE

185MM GROUND CLEARANCE

480 LITERS BOOT SPACE

SPARE TYRE AVAILABLE

MRP 60.99 LAKHS

INTRODUCTORY PRICE

56.99 LAKHS

*exChange Bonus

7KW CHARGER

1 YEAR INSURANCE

KALIKANAGAR, BUTWAL 10

071-536606, 9857089606

ANCHALPUR, BHAIRAHAWA 8

071-590955, 9857089607, 9807596857



सम्पादकीय

सकारात्मक पहलकदमी

अन्तरिम सरकारले फागुन २१ गते प्रतिनिधिसभाको चुनाव गर्ने घोषणा गरेपछि चुनाव हुन्छ कि हुँदैन भन्ने संशय छ । यद्यपी फागुन २१ गते चुनाव हुन्छ र जसरी पनि गराउनुपर्छ भन्ने धारणा प्रधानमन्त्री सुशीला कार्कीले राख्दै आएकी छिन् । एकातिर फागुन २१ मा चुनाव गराउने तयारी र अर्कोतिर चुनावका लागि आवश्यक प्रमुख राजनैतिक दलसँगको संवादहिनताले चुनाव हुँदैन भन्ने संशयलाई बल पुऱ्याइरहेका बेला राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले प्रधानमन्त्रीसहित प्रमुख राजनैतिक दलसँग संवाद गरेका छन् ।

राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले चुनावका लागि दलहरूलाई तयारी थाल्न आग्रह मात्रै गरेनन्, सरकार र दलहरूबिचको संवादहिनता पनि तोडाएर संवादको ढोका खोलेका छन् । चुनाव नगर्दाको जोखिम भन्ने बढ्ने र मुलुकमा राजनैतिक संकट चुलिदै जाँदा समस्या बढ्ने भएकाले राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले लिएको पहलकदमी स्वागतयोग्य छ । चुनाव गरेर लोकतान्त्रिक प्रणालीलाई लयमा ल्याउने राष्ट्रपतिको चाहना खुलस्त छ । जेनजी आन्दोलन र त्यसपछिको विध्वंशपछि अन्तरिम सरकारको गठन भयो । अन्तरिम सरकारले चुनावको मिति घोषणा गर्‍यो । घोषित मितिमा चुनाव गर्नका लागि दलहरूसँग संवाद अनिवार्य शर्त हो । चुनावको लागि अग्रसर सरकारले प्रमुख दलहरूसँग संवादलाई बेवास्ता गर्नुको अर्थ के हो ? दलहरूलाई बेवास्ता गरेर चुनावलाई सफल बनाउन सकिन्छ ? बहुदलीय व्यवस्थामा दलहरूलाई बेवास्ता गरेर कस्तो खालको चुनाव गर्न खोजिएको हो ? यी प्रश्नबाट भागेर हिँड्न प्रधानमन्त्री सुशीला कार्की मिल्दैन । प्रधानमन्त्रीले दलहरूलाई बेवास्ता गरिरहेको र चुनावप्रति संशय उत्पन्न भएपछि राष्ट्रपतिले संशयलाई तोड्ने जमर्कोले चुलिएको अविश्वासको खाडल पुरिने सम्भावना बढेको छ ।

बहुदलीय लोकतान्त्रिक व्यवस्थामा दलहरू बिना चुनाव सफल हुन सक्तैन् । यो व्यवस्थाका दलहरू महत्वपूर्ण खम्बा हुन् । उनीहरूको सार्थक सहभागिताबाट नै चुनाव सफल हुन्छ । दलहरूको सार्थक सहभागिता बिना हुने चुनाव केबल औपचारिकताका लागि हो, यस्तो चुनावलाई आन्तरिक रूपमा अपनत्व त हुँदैन, अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता पाउन पनि कठिन हुनेछ । अविश्वास र आंशका चुलिदै जाने तथा दलहरू चुनावमा भाग नलिने अवस्था आए त्यो चुनाव अर्थहिन हुनेछ, चुनावलाई सार्थक बनाउन सक्दा सरकारको पनि सफलता ठहरिन्छ । अन्तरिम सरकारको प्रमुख कार्यभार चुनाव भएकाले प्रधानमन्त्री सुशीला कार्कीले आफ्नो सफलताका लागि पनि चुनावमा दलहरूको सार्थक सहभागिता सुनिश्चित गर्नुपर्छ । राष्ट्रपतिले थालेको संवाद अब प्रधानमन्त्रीले निरन्तरता दिँदा अभै राम्रो हुनेछ ।



नैतिकता समाजिक मूल्यको सिद्धान्त हो । नैतिकतामा एकरूपता नहुनु वर्तमान समयको मूल समस्या हो । नेपालको समाज आज अभूतपूर्व सङ्कटको घेरामा छ । यो सङ्कट राजनीति, अर्थतन्त्र वा वातावरणको मात्र होइन, यो नैतिकताको गहिरो क्षयको सङ्कट हो । जसको कारण नेपाली भन्दा काँधमा बेरेर सिंहदरबार, सर्वोच्च अदालत, राष्ट्रपति भवनलगायत राष्ट्रका महत्वपूर्ण अड्डा अदालत अर्नि दहले खरानी बने । नेपाल जस्तो विविधतापूर्ण र आध्यात्मिक मुलुकमा आज नैतिक पतनको त्रासदी चरममा पुगेको देखिन्छ । यो सङ्कट केवल राजनीतिक, आर्थिक वा सांस्कृतिक होइन । यो मानवीय मूल्य र नैतिक चरित्रको क्षयको सङ्कट हो ।

नयाँ सन्दर्भमा नैतिकताको पुनर्व्याख्या आवश्यक छ । नैतिकतालाई आ-आफ्नो अनुकूलतामा परिभाषित गरिन्छ, नैतिकता खलनको आरोप नखेने मान्छे कमै छन् । इमानदार हुनु भनेको कमजोर बन्नु भैँ भएको छ । निर्धन हुनुलाई नालायक समझ्न थालिएको छ । धन प्राप्तिको मार्गमा बहस छैन, तर धनलाई इज्जत गरिन्छ । त्यसको धन इज्जतको हुन्छ जसले नीति र निष्ठा नियम र कानुनको मातहत स्वाभाविक धन आर्जन गरेको होस् । कुनै पनि मानक बन्ने क्रममा त्यहाँ लामो समय अभ्यास भएको धर्म, परम्परा, संस्कृति, विज्ञान र कानुनको प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष निगरानी र साभेदारी रहेको हुन्छ । समाजको आफ्नो छुट्टै मानक, नैतिकता, सामाजिक समर्थ र व्यवहार हुन्छ । सामाजिक व्यवहारको आलोकमा नैतिकता निसृत हुन्छ । नैतिकता सामयिक पनि हुन्छ । विगतमा नैतिक लाम्ने विषय आज अनैतिक र अवैधानिक बनेका हुन्छन्, त्यसैले सामयिक नैतिकताको पुनरुत्पादन हुनु जरुरी छ ।

भौतिक मूल्य र नैतिक मूल्य

नैतिकता त्यस्तो चिज, व्यवहार र आदर्श हो, जसले भौतिक मूल्यलाई कहिल्यै प्राथमिकीकरण गर्दैन । नैतिक मूल्य र उचाइ अङ्क गण्णीतीय जोड घटाउमा भेटिन्न नैतिक देखिने पनि विक्रेता र चुकेका पाइन्छन् । लोभ र मोहमा फसेका देखिन्छन् । सार्वभौम नैतिकताले बाटो बिराएको देखिन्छ, अतः नैतिकताको पनि पुनरवलोकन, पुनर्व्याख्या र पुनर्पुष्टि आवश्यक छ । कुनै पनि विषयको औचित्य त्यतिबेलासम्म रहन्छ जतिबेलासम्म उसले आफ्नो प्राकृत स्वभाव गुमाउँदैन । ऊ अप्रशंसनीय बन्छ । जब ऊ आफ्नो धर्मबाट विचलनमा पुग्छ तब उसको बारेमा पूर्व मान्यता, दर्शन र मानकबारे सोचमन बन्ने स्थिति पैदा हुन्छ ।

हाम्रो समाजमा प्राचीनकालदेखि स्थापित नैतिक मूल्यमा गिरावट आएको छ । कतिपय अवस्थामा पुरानो अभ्यास र मानक भत्काउने स्वाभाविक प्रक्रिया हुन्छ । तिनलाई भत्काएर नवनिर्माणको खाँचो हुन्छ कति अस्वाभाविक रूपमा स्खलनमा जाने हुनाले नव मान्यता स्थापित गर्न विहङ्गम विमर्श चलाउनु सामयिक हुन्छ । जसका लागि समाजमा अभ्यास गरिएको धार्मिक कानुन, त्यसले परेका प्रभाव र समाजमा छोडेको अमिट छाप, मनोविज्ञान र विश्वासबारे तथ्यमा पुगे यत्न गर्नु पर्छ ।

संविधानको हक

नागरिकलाई दिने अधिकार संविधानमा फर्जी बनेर बस्यो । मान्छेलाई जातको दयाग भिराएर अछुत

बनाइयो । व्यवहारमा छुवाछुत र भेदभाव हटेन भनेर गुनासो गर्ने नागरिकलाई समानता र अधिकार संविधानमा छ भनेर सरकार गैरजम्मेवार बन्छ । नागरिक अधिकार खोज्ने तर कर्तव्य बिसर्गे बस्यो । विचलन, अवसाद, विसर्जन, वियोग, नैतिकताको क्रयविक्रय, क्षति र घाटालाई उकासेर नैतिकता र धर्मको पुनः परिभाषा अपरिहार्य भएकाले नैतिकताको पुनर्व्याख्या जरुरी भनिएको हो ।

समाज सधैँ अवैज्ञानिक र परम्परागत तवरले चल्न सक्दैन । नूतन संस्कृति र संस्कारको थालनी गर्नु पर्छ । पूर्वीय दर्शनले प्रतिपादन गरेका विराट मूल्य र अस्तित्व जोगाउन पनि यसको कमजोरी सुधार गरेर आगामी पाइला चाल्नु पर्छ । नेपालले पनि हिन्दु धर्म र यसको विराट दर्शन, सौन्दर्य र ज्ञानको अथाह भण्डार बचाइराख्न यहाँ अभ्यास गरिएका जातीय छुवाछुत र विभेदजन्य संस्कार, संस्कृति र परम्परालाई जर्दैदेखि उन्मुलन गर्न अभियान चलाउन जति ढिला गर्‍यो, नोकसानी त्यति नै बढ्ने छ ।

हिन्दु धर्मको अभ्यास गर्नेहरूमा जातीय छुवाछुत छैन भनेर सफेद भुट बोल्ने र ढाकछोप गर्ने, टालटुल पार्ने काम आत्मघाती बन्ने छ र मानवताविरुद्धको अपराध र मानवीय सभ्यतामाथिको भद्दा मजाक हुने छ । कमजोरी हटाएर यसको मूल्यबोध गर्न जति ढिला गर्‍यो, उति हिन्दु धर्म सङ्कचनमा परेर सङ्कटोन्मुख हुने पक्का छ । एउटा धर्म चुनको विलुप्ति उसकै कारण होला तर उसको उपस्थितिमा, उसकै दार्शनिक मान्यताले मान्छेको बाँच्न पाउने हक खोसिनु किमार्थ स्वीकार्य हुन ।

समस्या छन् भने तिनको निदान पनि छ । ज्ञान विज्ञानको युगमा अन्धविश्वास र अन्ध तर्कलाई विस्थापित गर्दै धर्म, दर्शन र संस्कृतिले अँगालेका मानवहितकारी तत्वको आत्मसात् र अमानवीय रूढिग्रस्त विचारलाई तिलाज्जली दिएर समयको रथलाई आफू अनुकूल बनाउनु पर्छ । धर्म र अप्रमाणिक भनेर सबै कुरा त्याज्य र विस्मृतिमा लैजान लायक छैनन् । मानवीय गुण र भावनाले ओतप्रोत दर्शन पनि छन् ।

दर्शन, विचार, संस्कृति र परम्परा नभएको समाज र मान्छे हुँदैन । असल पक्षको प्रवर्धन गर्दै खराबलाई त्याग्ने नवसंस्कृति बसाल्न देशका प्राज्ञिक, बौद्धिक र प्रबुद्ध वर्गले धर्म नैतिकताको पुनर्व्याख्याको अभियानमा आफूलाई समाहित गर्दै लैजानु पर्छ । सर्वस्वीकार्य नैतिकताको भाष्य त संसारमा कहाँ कतै नहोला तर अधिक स्वीकार्य मान्यताको वैचारिक बहसमा गर्नु पर्छ । सत्यलाई दृष्टिगोचर गर्ने तरिकालाई फराकिलो बनाउनु पर्छ । कुनै कालखण्डमा स्वाध्वंश र अन्जानवश धर्म दर्शन विशेष गरी वेदको व्याख्या गरिँदा आएका विकृत कुरा महिला र शुद्धको नाममा हुने विभेदजन्य पक्षलाई सच्याउने र हिन्दु धर्मले विभेद गर्दैन भन्ने नीति मीमांसालाई पालन गर्दै मार्ग तय गर्न सकिएन भने भयङ्कर दुर्घटना निम्तिने खतराबाट सम्बद्ध पक्ष सरोकारवाला सचेत रहनु पर्छ ।

विनिर्माणको अवसर

अग्नि (आगो) नै सत्यको उद्घाटन गर्ने उच्चतम शिक्षक भनेर परिचय गराउने सर्वप्राचीन ऋग्वेद पक्कै सामान्य विद्या र लहडी लेखन मात्र होइन । वेदभित्र के छैन कति गहन जीवन, दर्शन र नीति नियमको विज्ञान

छ । कति काल्पनिक र भविष्य द्रष्टा विचार छ । स्वामी प्रपन्नाचार्यले उसै 'वेदमा के छ' लेखेका होइनन् ? त्यसै गरी वेदभित्र त्याज्य प्रसङ्ग पनि छन् । वेदलाई आजको युग चेतनाले अपौरुषेय मान्दैन । वेद, पुराण, महाभारत जस्ता कृति मानवलिखित साहित्य, धर्म र दर्शन हुन् । यिनको गुदी ग्रहण गर्ने र बाँकी प्राचीन सभ्यता र ईतिहास साहित्य र तत्कालीन चेतना भनेर मात्रै बुझ्ने बुझाउने गरियो भने यसबाट उत्पन्न हुने विवाद र भ्रन्धटमा फसेर अलमल परेर बस्नु पर्दैन । वेद ज्ञानको अथाह भण्डार हो । यद्यपि यसको व्याख्या विश्लेषण र आजको चेतनाबाट हेर्दा कतिपय प्रसङ्ग निन्दायोग्य छन् ।

करिब ३५ सय वर्षअघि लेखिएको ग्रन्थलाई आजको चेतना र चस्माले हेर्नु वाञ्छनीय हुन । यसको आफ्नै सामाजिक मूल्य र नैतिक धरातल दार्शनिक मत रहेको छ । यद्यपि पुरानो हुनेबित्तिकै यो समग्रमा सही, धर्ममा आधारित भएको कारण अप्रशनीय छ र हो भन्ने चिन्तन विकल्मुल गलत हो । अतीतमा जे सही र मानक मूल्य हुन्थ्यो सो आज हुन, नहुन सक्छ त्यसैले मूल्याङ्कन, पुनर्मूल्याङ्कन, पुनरावलोकन, पुनर्ताजगी विज्ञानको नियम र गति हो ।

जतिसुकै प्राचीन सिद्धान्त र मान्यता भए पनि (सामयिक) अहिलेको युग विज्ञान र परिवेश सुहाउँदो बन्न सकेन भने त्यसको मृत्यु अवश्यमभावी छ । मानव निर्मित शास्त्रबारे मानवले प्रश्न गर्ने पुनर्पठन गर्ने अधिकार राख्छ । जीवनका जटिलतालाई ज्ञानको मार्ग र दर्शनद्वारा निरूपण गर्न सकिन्छ भन्ने तेजस्वी मन्त्रलाई पालना गर्ने हो भने कुनै पनि कुराको परिमार्जन शास्त्रसम्मत नै मान्न सकिन्छ । आफैले आफैलाई चिन्नु, चिनाउनु पूर्वीय दर्शनको मूल स्थापना भएकाले कुनै पनि मृत धारणा बोकेर कुदुनु पनि यस धर्मको मर्मविपरीत हुन जान्छ भने तथ्य र तर्क यसका अनुयायीहरूले बुझ्नु पर्छ । दर्शन बुझि तत्व र ज्ञानको विषय भएकाले तत्वको साक्षात्कार र अनुभूति दर्शनको ध्येय हो ।

पौरस्य दर्शनशास्त्रअनुसार आध्यात्मिक अनुभूतिबाट तत्व ज्ञान सम्भव छ सो अनुभूतिलाई उद्देश्यमूलक बनाउने विषय अहिलेको प्रमुख चुनौती र अवसर हो । पुनर्व्याख्या कुनै धर्मको विरोध होइन, त्यो धर्मलाई समयसँग सुसज्जत बनाउने प्रक्रिया हो । कुनै पनि कुराको पुनरवलोकन अमृतमय अवसर पनि हो ।

आचरणमा नैतिकता

धर्म वस्तुको प्राकृतिक गुण हो । धर्मसँग नैतिकता जोडिएर आउँछ । नैतिकता भौतिक मूल्य नभएको उच्चतम अभ्यास, संस्कार र आदर्श गुण हो । अनैतिक र विरोधाभासको अनुहार अनेकथरी हुन्छ । नैतिकता अवलम्बन गरिने विषय हो । नैतिकताको दोहोरो मापदण्ड हुनुहुन्न ।

नैतिकता मानवीय मूल्यहरूको त्यस्तो व्यवस्था हो जसले हाम्रो व्यवहार सुधार्ने र जीवनमा खुसी भित्र्याउने तागत राख्छ । लोकतन्त्र र गणतन्त्रलाई नैतिकता नभएको चिज भनेर जसरी आज बदनाम र अस्वीकृत गरिँदै छ, लोकतन्त्रले प्रार्थना, विनयशीलता र कृतज्ञता गुमाउँदै गएको देखिन्छ । यस्तो समाज अराजक र अनुशासनहीन बन्दै जान्छ । विवेक आवेगको नियन्त्रणबाट खोस्न पनि नैतिक शिक्षालय खोल्नु र चलाउनु नैतिक आरन बनाउन र अर्जान पाइन राख्नु पर्छ । विचार सिद्धान्त दर्शन र विदर्शन कुनै पनि कुराको हामीमा कमी छैन । ज्ञान र विज्ञानको युगमा लापबाह, अराजक, गैरजम्मेवार अनि असन्तुष्ट र खतरनाक भएर आफैलाई सिध्याउने छुट हुँदैन ।

अब के गरौँ ?

नैतिकता अब उपदेशको विषय मात्र होइन, व्यवहार र नीतिको अविभाज्य हिस्सा बन्नु पर्छ । राजनीतिक दल, धर्मगुरु, शिक्षाविद्, नीति निर्माता सबैले आ-आफ्नो क्षेत्रबाट नयाँ नैतिक ढाँचा निर्माणमा हात हाल्नु पर्छ । नयाँ पुस्तालाई प्रविधिसँगै नैतिक चिन्तन, विवेक र उत्तरदायित्व सिकाउनु पर्छ । गोपबाट

स्वस्थ र सन्तुलित घरको भोजनः

मल्टिभिटामिन र प्रोटीन पाउडरको आवश्यकता छ ?

आजकाल धेरै मानिसहरू मल्टिभिटामिन द्याबलेट र प्रोटीन पाउडरको प्रयोग गर्छन्, यो विश्वास गर्दै कि यी सप्लिमेन्टले स्वास्थ्य रक्षा गर्छ र कुपोषणबाट बचाउँछ । तर, यदि तपाईं नियमित रूपमा घरमै पकाइएको सन्तुलित भोजन खानुहुन्छ, जसमा ताजा फलफूल, सागसब्जी, साबुत अन्न, दाल, दूधजन्य पदार्थ, अण्डा, वा अन्य प्रोटीनयुक्त खाना समावेश छ भने, यस्ता सप्लिमेन्टहरूको आवश्यकता नपर्न सक्छ । घरमै तयार गरिएको पौष्टिक भोजनले शरीरलाई आवश्यक पर्ने सबै प्रमुख पोषक तत्वहरू—जस्तै भिटामिन, खनिज, प्रोटीन, कार्बोहाइड्रेट, र फाइबर—प्राकृतिक रूपमा प्रदान गर्छ ।

उदाहरणका लागि, कागती वा सुन्तलाबाट भिटामिन C, गाजरबाट भिटामिन A (बीटा केरोटिन), सागपातबाट फलाम, दूधबाट क्याल्सियम, र दाल वा अण्डाबाट उच्च गुणस्तरको प्रोटीन प्राप्त हुन्छ । सप्लिमेन्टमा पाइने पोषक तत्वको तुलनामा प्राकृतिक खानाबाट प्राप्त पोषक तत्वहरू शरीरले सजिलै अवशोषण गर्छ । साथै, घरको खानामा पाइने फाइबर र एन्टिअक्सिडेन्टजस्ता तत्वहरू सप्लिमेन्टमा हुँदैनन्, तर यी स्वास्थ्यका लागि अत्यन्त लाभकारी हुन्छन्।चिकित्सकीय सल्लाहबिना सप्लिमेन्टको अत्यधिक सेवनले स्वास्थ्यमा नकारात्मक असर पार्न सक्छ ।



जस्तै, अत्यधिक भिटामिन A ले विषाक्तता (टक्सिसिटी) निम्त्याउन सक्छ, प्रोटीन पाउडरको अधिक प्रयोगले मिर्गौलामा

समस्या ल्याउन सक्छ, र केही सप्लिमेन्टमा भारी धातु, कृत्रिम रसायन, वा अत्यधिक चिनी मिसिएको हुन सक्छ।विश्व स्वास्थ्य संगठन (WHO) र भारतीय चिकित्सा अनुसन्धान परिषद् (ICMR) जस्ता संस्थाहरूका अनुसार, मल्टिभिटामिन वा प्रोटीन सप्लिमेन्टहरू निम्न अवस्थामा मात्र आवश्यक हुन्छन्ः

कुपोषण वा कुनै पोषक तत्वको कमी देखिएमा, विशेष अवस्थामा (जस्तै गर्भावस्था, स्तनपान, वा रोगपछिको पुनर्स्थापना)

पोषणको आवश्यकता बढी भएमा, पाचनसम्बन्धी समस्या (जस्तै सिलियाक रोग, IBS आदि) भएमा ।

सामान्य अवस्थामा, यदि तपाईं ताजा फलफूल, मौसमी तरकारी, परम्परागत अन्न, दाल, दूध, र सन्तुलित घरेलु भोजन नियमित खानुहुन्छ भने, सप्लिमेन्टको आवश्यकता पर्दैन । सप्लिमेन्ट प्रयोग गर्नुअघि आफ्नो आहारको समीक्षा गर्नुहोस् र चिकित्सक वा पोषणविद्सँग परामर्श लिनुहोस् ।

सप्लिमेन्टले कहिलेकाहीँ समस्यालाई लुकाउन सक्छ, तर दीर्घकालीन स्वास्थ्यको समाधान तपाईंको थालीमै लुकेको हुन्छ । तपाईंको घरको तातो भोजन नै तपाईंको उत्तम औषधि बन्न सक्छ ।

ਫੋਨ: ੯੮੫੭੦੫੮੮੧੩, ੯੮੦੭੧੮੦੮੧੩

